تجلی شهرعلم در متون مقدس و نمادهای هندسی- تزئینی مسجد گنجعلیخان کرمان

سیدمجیدهاشمی طغرالجردی[۱]، شیماء السادات مرعشی[۲]

۱-دکترای معماری و استادیار دانشگاه ولی‌عصر(عج)رفسنجان مأمور در دانشگاه شهید رجایی تهران. sm.hashemi50@gmail.com

۲-کارشناس ارشد معماری از دانشگاه شهید رجایی تهران

اطلاعات مقاله

زمینه تخصصی مقاله:
مهندسی معماری

دریافت:
پذیرش:

واژگان کلیدی:
شـــهر علم، نمـادهـای هندسی، تزئینات مسجد گـنـجـعلیخـان، نظـام معماری

پایگاه نمایه‌کننده:

چکیده

اسلام متشکل از عبادت فردی و جمعی است و علم و ایمان دو فضیلت مؤمنین ذکر شده است لذا مساجد ارتباط نزدیکی با مدارس داشته‌اند. با بررسی مسجد ـ مدرسه‌ها دو گونه اصلی شامل گونه‌ای که کارکرد مسجد و مدرسه در آن از هم تفکیک شده است و گونه‌ای که،مسجد و مدرسه در یک فضا یا در هم ادغام شده است، نمود بیشتری دارد. این مقاله در پاسخ به این سؤال که مسجد صفوی گنجعلیخان در کدام طبقه بندی از مساجد قرار داشته و متون مقدس و نمادهای هندسی- تزئینی در انتقال معنویت مسجد و ارتباط فرهنگ دینی و بومی چگونه عمل نموده، شکل گرفته است.با بررسی معماری دوران صفویه از مساجد در تراز حکومت مسجد امام است به میدان نقش جهان متصل می گرد. میدان گنجعلیخان و مسجد و مدرسه هم جوار آن با زمان ساخت همسان و قدمتی بیش از مسجد امام و ملحقات آن بعنوان مجموعه‌ای عمومی و مردمی شکل گرفته است. این مقاله با مطالعات میدانی و روش توصیفی و تحلیلی با اشاره به نقش مدرسه و مسجد همجوار آن نشان می‌دهد اسلام دین « کتاب » و کتابت است در نتیجه، متون مقدس در آن نقشی بنیادی دارد که در قالب کتیبه‌ها و نوشته وجه معنوی و اعتقادی فرهنگ اسلامی و شیعی دوره صفوی را نشان می‌دهد به عبارتی وقتی رسول اکرم(ص) شهر علم بوده و امام علی(ع) باب آن، لذا مسجدی که شیعه می‌سازد نماد و پنجره‌ای گشوده به سقف ملکوتی آسمان و ظهور شهر علم می گردد، لذا تزئینات سقف و جداره‌ها اهمیتی بنیادین می‌یابد. با پذیرش اصل مکمل بودن کیفیت نور و تزئینات در هنر و معماری اسلامی و با بروز خلاقیت سلطان محمد معمار در خلق فضایی بلورین، مقرنس سقف در توازن با نقش گره جداره‌ها نمونه‌ای بی نظیر از هنر معماری نشاط آور را موجب شده است. این مقاله به معرفی متون مقدس، نوع گره، کاربندی و مقرنس و تزئینات مسجد پرداخته است. یافته‌های تحقیق به معرفی مسجد بی نظیری می‌پردازد که در فرایندی یگانه و ممتاز با نظام معماری و شهرسازی خلاقانه نقطه اتصالی مابین زمین و آسمان شده و بر خاطر مؤمنین نقش بسته است.